

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 84 ust. 1, ust. 9 i ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych zobowiązał K. J. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 lutego 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku w kwocie 5.067,89 zł wraz z odsetkami za okres od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia 20 grudnia 2013 roku tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 1.592,13 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczona pobrała we wskazanym okresie nienależne świadczenie w kwocie 5.067,89 zł z tytułu renty rodzinnej.

/decyzja - k. 1186-1187 akt ZUS/

W dniu 17 lutego 2014 roku wnioskodawczyni K. J. złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 5.067,89 zł. Wskazała, że w okresie pobierania świadczenia była

w ciąży i przebywała na zwolnieniu z uwagi na złe samopoczucie, a ponadto miała problemy rodzinne w związku z ciężką chorobą męża, która zakończyła się jego śmiercią. Podniosła, że obecnie znajduje się w ciężkiej sytuacji, samotnie wychowuje 2,5 letniego syna, który posiada orzeczenie o niepełnosprawności. Argumentowała, iż nie jest w stanie spłacić żądanej kwoty, gdyż przebywa na urlopie wychowawczym, a utrzymuje się z renty rodzinnej oraz zasiłku socjalnego, zaś połowę dochodu w wysokości 1.309,00 zł przeznaczą na rachunki i spłatę zadłużenia u komornika. Podniosła także, że w jej ocenie nienależnie pobrane świadczenie powinno trafić do jej siostry, gdyż renta rodzinna była dzielona na dwie części.

/odwołanie - k. 2-2 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 19 marca 2014 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację podniesioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że wnioskodawczyni miała przyznane prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu K. R. (1) od nabycia uprawnień tj. od dnia

8 listopada 1991 roku do dnia 31 sierpnia 2014 roku – pod warunkiem kontynuowania nauki. Decyzją z dnia 15 września 2009 roku wnioskodawczyni miała przyznane prawo do renty rodzinnej dzielonej na kolejny okres od dnia 1 września 2009 roku do dnia 31 sierpnia 2012 roku, decyzja została natomiast wydana na podstawie zaświadczenia wydanego przez Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w T. potwierdzającego, że jest słuchaczem I semestru od dnia 1 września 2009 roku, a przewidywany programowo termin ukończenia nauki to czerwiec 2012 roku. Następnie na podstawie kolejnych zaświadczeń organ rentowy decyzją z dnia 19 września 2012 roku przyznał K. J. prawo do renty rodzinnej od dnia 1 września 2012 roku do dnia 31 sierpnia 2013 roku oraz decyzją z dnia 29 sierpnia 2013 roku przyznano prawo do świadczenia do dnia 31 sierpnia 2014 roku. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w T. w zaświadczeniu z dnia

6 grudnia 2013 roku poinformowało, że K. J. z dniem 31 stycznia 2011 roku została skreślona z listy słuchaczy. W dniu 16 grudnia 2013 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęło zaświadczenie wydane przez Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w O., stwierdzające, że K. J. jest słuchaczem piątego semestru w roku szkolnym 2013/2014 i nie wystąpiły przerwy w nauce. Organ rentowy stwierdził, że w okresie od dnia 1 lutego 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku nie kontynuowała nauki, a zatem nie była uprawniona do renty rodzinnej, zaś w każdej z wydanej decyzji odwołująca była informowana o konieczności powiadomienia organu

o zaprzestaniu kontynuowania nauki oraz o konieczności nadsyłania zaświadczeń ze szkoły. Ponadto w odpowiedzi na odwołanie poinformowano, że zawarty w odwołaniu wniosek

o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, został przekazany do wydziału merytorycznego, w celu rozpatrzenia po prawomocnym orzeczeniu w niniejszej sprawie.

/odpowiedź na odwołanie - k. 3 – 3 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni K. J. (z.d. R.) na mocy decyzji organu rentowego z dnia 25 stycznia 1991 roku była uprawniona do dzielonej renty rodzinnej od dnia 8 listopada 1991 roku po zmarłym ojcu – K. R. (1).

/bezsporne, a nadto decyzja – k. 24-24 odwrót akt ZUS/

W decyzji z 25 stycznia 1991 roku zawarto pouczenie o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia oraz o obowiązku osoby uprawnionej do renty rodzinnej powiadomienia organu rentowego o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do renty tj. zaprzestanie uczęszczania do szkoły przez osobę powyżej 16 roku życia. Ponadto organ rentowy ustalił stały termin płatności renty, tj. 5 dzień każdego miesiąca.

/decyzja – k. 24-24 odwrót akt ZUS/

Decyzje doręczane po 1991 roku opiekunowi prawnemu małoletniej wówczas K. R. (2) dotyczące przyznawania renty rodzinnej na dalszy okres, waloryzacji świadczenia, czy też przyznania prawa do zasiłku rodzinnego również zawierały stosowne pouczenia oraz informacje o terminie płatności renty, tj. 5 dzień każdego miesiąca.

/decyzja – k. 38-38 odwrót, decyzja – k. 40-40 odwrót, decyzja – k. 45-45 odwrót, decyzja – k. 49-49 odwrót, decyzja – k. 54-54 odwrót, decyzja k. 57-57 odwrót, decyzja – k. 59-59 odwrót, decyzja – k. 60-60 odwrót, decyzja – k. 66-66 odwrót, decyzja – k. 67-67 odwrót, decyzja – k. 68-68 odwrót, decyzja – k. 75-75 odwrót, decyzja – k. 77-77 odwrót, decyzja – k. 83-83 odwrót, decyzja – k. 96-96 odwrót, decyzja – k. 97-97 odwrót, decyzja – k. 111-111 odwrót, decyzja – k. 112-112 odwrót, decyzja – k. 222-222 odwrót i kolejne w aktach ZUS/

K. R. (2) urodzona w dniu (...), ukończyła 16 rok życia z dniem 5 czerwca 2006 roku.

/bezsporne/

Opiekun prawny odwołującej dodatkowo był zawiadamiany o uzależnieniu dalszej wypłaty rodzinnej od udokumentowania kontynuowania nauki.

/zawiadomienie – k. 236, zawiadomienie – k. 259, zawiadomienie – k. 375/

Pismem z dnia 6 listopada 2007 roku (...) Nr (...) poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych, o tym że wnioskodawczyni – wychowanka (...) Dziecka nie realizuje obowiązku szkolnego, zaś z renty rodzinnej utrzymuje się jej matka.

/pismo – k. 429 akt ZUS/

W dniu 12 lutego 2008 roku do organu rentowego wpłynęło zaświadczenie z Gimnazjum nr 50 przy (...) Ośrodka (...), iż K. R. (2) w roku szkolnym 2007/2008 jest uczennicą III klasy Gimnazjum.

/zaświadczenie – k. 457 akt ZUS /

Decyzją z dnia 25 lutego 2008 roku podjęto wypłatę renty rodzinnej dla K. R. (2) do dnia 31 sierpnia 2008 roku, pod warunkiem nauki. W decyzji tej również zawarte było pouczenie o obowiązku osoby uprawnionej do renty rodzinnej powiadomienia organu rentowego o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do renty tj. zaprzestanie uczęszczania do szkoły przez osobę powyżej 16 roku życia.

/decyzja – k. 461 akt ZUS/

W dniu 11 czerwca 2008 roku K. R. (2) w związku z osiągnięciem pełnoletniości złożyła wniosek o przekazywanie przysługującej jej części renty rodzinnej na jej nazwisko, pod adres zameldowania.

/wniosek – k. 517 akt ZUS/

Decyzją z dnia 13 czerwca 2008 roku (doręczoną bezpośrednio K. R. (2)) po rozpatrzeniu powyższego wniosku podjęto wypłatę od najbliższego terminu płatności renty rodzinnej tj. od dnia 1 lipca 2008 roku do dnia 31 sierpnia 2008 roku, pod warunkiem nauki i pouczono ją o obowiązku powiadomienia organu rentowego o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do renty tj. zaprzestanie uczęszczania do szkoły przez osobę powyżej 16 roku życia. Kolejne decyzje dotyczące przyznawania renty rodzinnej na dalszy okres, podziału renty i jej waloryzacji doręczone skarżącej również zawierały stosowne pouczenia.

/decyzja – k. 519-520, decyzja – k. 579-580, decyzja – k. 611-612, decyzja – k. 619-620, decyzja – k. 667-668, decyzja – k. 683-684, decyzja – k. 685-686 akt ZUS/

Wnioskodawczyni była także zawiadamiana przez organ rentowy o uzależnieniu dalszej wypłaty rodzinnej od udokumentowania kontynuowania nauki.

/zawiadomienie – k. 549-550 i kolejne w aktach ZUS/

W roku szkolnym 2008/2009 wnioskodawczyni była słuchaczem Zaocznego Gimnazjum dla Dorosłych (...) w T..

/zaświadczenie - k. 577-578 akt ZUS/

Pismem z dnia 14 października 2008 roku wnioskodawczyni zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przekazywanie środków pieniężnych z tytułu renty na jej rachunek bankowy.

/pismo – k. 59-3-594 akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dniem 1 września 2009 roku wstrzymał wypłatę renty rodzinnej przysługującej K. J., z uwagi na brak aktualnego zaświadczenia o kontynuacji nauki.

/decyzja – k. 707-708 akt ZUS/

W dniu 11 września 2009 roku wnioskodawczyni przedłożyła zaświadczenie wydane przez Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...)

w T. potwierdzające, że jest słuchaczem I semestru od dnia

1 września 2009 roku, a przewidywany programowo termin ukończenia nauki to czerwiec 2012 roku.

/zaświadczenie – k. 725-726 akt ZUS/

Decyzją z dnia 15 września 2009 roku podjęto wypłatę renty rodzinnej przysługującej wnioskodawczyni od dnia 1 września 2009 roku i dokonano podziału świadczenia między uprawnione osoby, wskazano, że renta przysługuje do dnia 31 sierpnia 2012 roku i pouczono ją o obowiązku powiadomienia organu rentowego o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do renty tj. zaprzestanie uczęszczania do szkoły przez osobę powyżej 16 roku życia. Kolejne decyzje dotyczące przyznawania renty rodzinnej na dalszy okres, podziału renty i jej waloryzacji doręczone skarżącej również zawierały stosowne pouczenia.

/decyzja – k. 735-736, decyzja – k. 795-796, decyzja – k. 797-798, decyzja – k. 827-828, decyzja – k. 829-830, decyzja – k. 855-856, decyzja – k. 890-891, decyzja – k. decyzja – k. 940-941, i kolejne decyzje w aktach ZUS/

Organ rentowy z dniem 1 września 2012 roku wstrzymał wypłatę renty rodzinnej przysługującej K. J., z uwagi na brak aktualnego zaświadczenia o kontynuacji nauki.

/decyzja – k. 707-708 akt ZUS/

W dniu 17 września 2012 roku wnioskodawczyni przedłożyła zaświadczenie wydane przez Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w O. potwierdzające, że w roku szkolnym 2012/2013 jest słuchaczem III semestru od lutego 2012 roku (przyjęta na II semestr), a przewidywany programowo termin ukończenia nauki to wrzesień 2014 roku.

/zaświadczenie – k. 1020-1021 akt ZUS/

Decyzją z dnia 19 września 2012 roku podjęto wypłatę renty rodzinnej przysługującej wnioskodawczyni od dnia 1 września 2012 roku, wskazano, że renta przysługuje do dnia 31 sierpnia 2013 roku, w decyzji zawarto stosowne pouczenia.

/decyzja – k. 1024-1025 akt ZUS/

W dniu 23 sierpnia 2013 roku wnioskodawczyni przedłożyła zaświadczenie wydane przez Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w O. potwierdzające, że w roku szkolnym 2013/2014 jest słuchaczem V semestru od lutego 2012 roku (przyjęta na II semestr), a przewidywany programowo termin ukończenia nauki do wrzesień 2014 roku.

/zaświadczenie – k. 1136-1137 akt ZUS/

Zaświadczeniem z dnia 6 grudnia 2013 roku Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w T. poinformowało organ rentowy, że K. J. w roku szkolnym 2009/2010 była słuchaczem I semestru od dnia 1 września 2009 roku, a z dniem 31 stycznia 2011 roku została skreślona z listy słuchaczy.

/bezsporne, a nadto zaświadczenie – k. 1156-1157 akt ZUS /

W dniu 16 grudnia 2013 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęło zaświadczenie wydane przez Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w O., stwierdzające, że K. J. jest słuchaczem piątego semestru w roku szkolnym 2013/2014 i nie wystąpiły przerwy w nauce.

/pismo – k. 1162-1163 akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał K. J. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 lutego 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku w kwocie 5.067,89 zł wraz z odsetkami za okres od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia 20 grudnia 2013 roku tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 1.592,13 zł.

/decyzja - k. 1186-1187 akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał przede wszystkim na podstawie zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów. Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie czy K. J. nienależnie pobrała rentę rodziną za okres od dnia 1 lutego 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie tylko częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku Nr 1440, ze zm.) renta rodzinna przysługuje dzieciom (własnym, drugiego małżonka i przysposobionym):

1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl ust. 2 art. 68, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Ponadto w myśl art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Zgodnie zaś z ust. 2 pkt 1 w/w przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczone o braku prawa do ich pobierania.

W ustępie 4 i 5 cytowanego przepisu ustawodawca określił, za jaki okres można skutecznie żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. I tak nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Bezsporną w tej sprawie jest okoliczność, że odwołująca się z dniem 31 stycznia 2011 roku zaprzestała pobierania nauki w Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (...) w T., do którego uczęszczała do tej daty oraz, że do dnia 1 lutego 2012 roku nie kontynuowała nauki.

Ponadto Sąd ustalił, iż odwołująca się od momentu uzyskania prawa do renty rodzinnej była regularnie pouczana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o obowiązku ciążącym na osobach pobierających rentę rodzinną po ukończeniu 16 roku życia, tj. do poinformowania organu rentowego o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły-uczelni, a jeżeli uczy się nadal to do nadesłania zaświadczenia z szkoły-uczelni z podaniem terminu programowego jej ukończenia. Ponadto w doręczanych wnioskodawczyni decyzjach była informacja, iż osoba, która nienależnie pobrała świadczenia zobowiązana jest do ich zwrotu oraz definicja nienależnie pobranego świadczenia.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części). Pouczenie o takich okolicznościach nie może odnosić się indywidualnie do pobierającego świadczenie, gdyż nie da się przewidzieć, które z różnorodnych okoliczności wystąpią u konkretnego świadczeniobiorcy. W tym sensie wystarczające jest przytoczenie przepisów określających te okoliczności. Jednakże pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji. Ponieważ pouczenie dotyczy zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, pobierający świadczenie musi mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku, z treścią pouczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt I UK 394/07, LEX nr 494135, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia

14 marca 2006 roku, sygn. akt I UK 161/05, publ. OSNP 2007/5-6/78)

Należy w tym miejscu podkreślić, że wnioskodawczyni nie kwestionowała okoliczności kierowania do niej pouczeń związanych z prawem do renty rodzinnej oraz ich prawidłowości, ani też wysokości kwoty, do której zwrotu zobowiązał

ją Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Skarżąca podnosiła jedynie, że z uwagi na trudną sytuację życiową i materialną nie jest w stanie zwrócić nienależnie pobranego świadczenia.

Wobec powyższego w ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki z przytoczonego wcześniej art. 138 ust. 2 pkt 1 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dla przyjęcia podstaw w nim wskazanych wymagane jest wykazanie dwóch przesłanek. Pierwsza polega na wypłaceniu świadczeń, mimo zaistnienia okoliczności powodujących ich ustanie, zawieszenie lub ustanie. W związku z czym należy wskazać, iż organ rentowy słusznie przyjął w zaskarżonej decyzji, iż brak było podstaw do pobrania przez wnioskodawczynię świadczenia, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przepis ten uzależnia bowiem prawo do renty rodzinnej przysługującej dziecku po ukończeniu 16 roku życia od kontynuacji nauki w szkole. Druga przesłanka dotyczy zaś wykazania, że osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania, która to okoliczność została przez Sąd zbadana i nie była nawet kwestionowana przez skarżącą.

Podkreślić należy, iż zgodnie z art. 6 k.c. to na wnioskodawczyni spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności z których wywodzi skutki prawne. Wnioskodawczyni zaś nie udowodniła, iż nie pobrała nienależnego jej świadczenia z okres od dnia 1 lutego 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie wnioskodawczyni jako niezasadne oddalił, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji.

Na marginesie jedynie wskazać należy, że podnoszona przez wnioskodawczynię okoliczność, że świadczenie pobrane nienależnie przez nią powinno trafić do jej siostry, gdyż renta rodzinna była dzielona na dwie części, nie było rozpatrywane przez Sąd w niniejszym postępowaniu, gdyż kwestia podjął wypłaty całości renty rodzinnej na rzecz L. R. nie było przedmiotem zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z dyspozycją art. 476 § 2 k.p.c. w związku z art. 2 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych dotyczących ubezpieczenia społecznego i kategorii spraw wymienionych w pkt 1-5 § 2 art. 476 k.p.c.

Natomiast w ocenie Sądu nie jest zasadne obciążenie ubezpieczonej obowiązkiem uiszczenia odsetek za okres od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia 20 grudnia 2013 roku (tj. do dnia wydania zaskarżonej decyzji).

Stosownie do treści art. 84 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, Nr 1442, z późn. zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Zgodnie z ust. 9 analizowanego przepisu przepisy ust. 1-8 stosuje się także do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez Zakład na mocy odrębnych przepisów.

W myśl przywołanego ust. 11 wskazanego przepisu - jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę.

Istotną kwestią jest zatem ustalenie daty wymagalności nienależnie pobranego świadczenia. Organ rentowy naliczył odsetki za okres od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia 20 grudnia 2013 roku czyli, aż do dnia wydania spornej decyzji, a zatem niejako uznał, że miał prawo żądać ich zwrotu już w dacie wypłaty.

Z poglądem takim nie sposób się zgodzić. Trzeba bowiem przypomnieć, że świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie można zatem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy systemowej i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2010 roku w sprawie I UK 210/09 (LEX nr 585713).

Odesłanie do prawa cywilnego w kwestii naliczania i ustalania odsetek oznacza, że organ rentowy naliczać powinien odsetki ustawowe (art. 359 § 2 k.c.) od dnia doręczenia decyzji obligującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. orzecznictwo Sądu Najwyższego odnoszące się do stosunków cywilnych: wyrok z dnia 8 lipca 1977 roku, sygn. akt II CR 233/77, LEX Nr 7962; uchwała z dnia 6 marca 1991 roku, III CZP 2/91, OSNCAPiUS 1991, nr 7, poz. 93; wyrok z dnia 30 marca 1998 roku, III CKN 330/97, OSNCAPiUS 1998, nr 12, poz. 209).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2013 roku, w sprawie III AUa 436/13 (Lex 1409160) Sąd Apelacyjny w Łodzi wskazał także, że skoro wydanie decyzji administracyjnej jest konieczne w celu stwierdzenia obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego - na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - nienależnie pobranego świadczenia, nie może być mowy o opóźnieniu w spełnieniu tego obowiązku przed wydaniem tej decyzji. "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą też chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Konsekwencją powyższego jest zatem uznanie, że nie ma podstaw do żądania przez organ rentowy zwrotu odsetek naliczanych od dnia wypłaty świadczenia uznanego za nienależnie pobrane.

W związku z powyższym decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie żądania zwrotu odsetek uznać należy za nieprawidłową.

Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych uznając, że K. J. nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek za okres od dnia 8 lutego 2011 roku do dnia 20 grudnia 2013 roku, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS wypożyczając akta rentowe.

04.12.2014r.